

การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ A Study to Identify Ways for Professorship Promotion of Kasetsart University Lecturers

สุวรรณา ชูวโชติ¹ และ สุวรรณ สังสิทธิ์ยากร²
Suwanna Thuvachote and Suwanna Sangsittayakorn

ABSTRACT

The main objectives of this study were 1) to study the total number of “Professors” in public higher education institutions and its changing trend by reviewing the official data for the period of 1997-2001 published by the Bureau of Administrative System Development, Office of the Permanent Secretary, Ministry of University Affairs; 2) to study the characteristics and the results of requests for “Professor 9-10” and “Professor 11” of the public higher education institutes’ lecturers; and 3) to study the problems/constraints in obtaining professorship by reviewing the meeting documents of the University Civil Service Sub - committee on Academic Positions from 1998 to 2003 and the resolutions.

It was found that in 2001 there were 296 professors in 21 public higher education institutions. Over 70 % of the total professors were in 3 universities, namely, Mahidol University (117 professors or approximately 40 %), Chulalongkorn University (64 professors or approximately 22 %) and Kasetsart University (28 professors or approximately 10 %). From 1997 to 2001 the number of professors decreased by 6 % per year. The proportion of professors to the total number of lecturers was only 1.5 %. By institution, Mahidol University had the highest proportion of 4.5 %, followed by NIDA (3.2 %), Chulalongkorn University (2.4 %) and Kasetsart University (1.5 %).

From 1998 to 2003, 491 lecturers of public higher education institutions requested for “Professor 9-10”; and 221 of them or 45% was approved. Eighty four lecturers requested for “Professor 11” and 50 of them or 59.5% was approved. In the same period, 49 lecturers of Kasetsart University requested for “Professor 9-10” and 17 of them or 34.7% was approved. 10 lecturers requested for “Professor 11” and 6 of them or 60% was approved.

Using Crammer’s V statistics to describe the correlation between professorship approval and some variables, it was revealed that the universities of the proponents, their disciplines, ages, sex, methods of

¹ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Economics, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

² สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรุงเทพฯ 10400

Commission on Higher Education, Bangkok 10400, Thailand.

requests and number of academic papers were slightly correlated to the approval of the positions. The evidence of academic references and recognition were moderately correlated to the approval of the positions. This suggests that the approval or refusal of the requested positions depended more on the evidence of academic references and recognitions.

It was further reflected from the review that the refusal of the requests was mostly due to the unqualified academic papers as set by the University Civil Service Commission. For instance, most textbooks lacked of comprehensiveness, depth and innovativeness or well-conceptualized thinking. Most of the research did not demonstrate new knowledge, lacked in-depth academic and comprehensive content, did not apply appropriate methods of research, and were not useful.

This study recommends Kasetsart University inform their lecturers about promotion criteria for academic position, and provide advisory support to foster their understanding on ways and means to produce high quality academic works. The University should also promote and sustain academic environment to stimulate and inspire the lecturers to continuously produce up-to-date and high quality academic works.

Key words: professorship, Kasetsart University, higher education

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) ศึกษาภาพโดยรวมของจำนวน “ศาสตราจารย์” ที่มีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง โดยศึกษาจากข้อมูลล่าสุดที่เผยแพร่อย่างเป็นทางการของส่วนข้อมูลทะเบียนประวัติสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยในระหว่างพ.ศ.2540-2544 2) ศึกษาลักษณะการเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10” และ “ศาสตราจารย์ระดับ 11” ของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งผลการพิจารณา และ 3) ศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้เสนอขอ โดยศึกษาจากเอกสารระเบียบวาระการประชุม อ.ก.ม.วิสามัญเกี่ยวตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่พ.ศ. 2541 - 2546 ประกอบกับมติดังกล่าวในการพิจารณาข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.)

ผลการศึกษาพบว่า ในปี 2544 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 21 แห่ง มีผู้ดำรงตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” รวมทั้งสิ้น 296 คน ซึ่งมากกว่าร้อยละ 70 กระจายอยู่ในมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง คือ มหาวิทยาลัยมหิดล 117คน (ประมาณร้อยละ 40) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 64 คน

(ประมาณ ร้อยละ 22) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 28 คน (ประมาณร้อยละ 10)

ระหว่างปี 2540-2544 จำนวนผู้ดำรงตำแหน่งมีแนวโน้มลดลงประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ในด้านสัดส่วนของคณาจารย์ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์เมื่อเทียบกับจำนวนคณาจารย์ทั้งหมดพบว่า สัดส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มีเพียงประมาณร้อยละ 1.5 ของจำนวนคณาจารย์ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล มีสัดส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มากที่สุด คือ ร้อยละ 4.5 รองลงมาได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร้อยละ 3.2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 2.4 และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 1.5

ระหว่าง ปี 2541 – 2546 มีคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยื่นเรื่องต่อ ก.ม. เพื่อเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10” รวม 491 คน ได้รับการอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง 221 คน (ร้อยละ 45.0) และเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11” รวม 84 คน ได้รับการอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง 50 คน (ร้อยละ 59.5) สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีผู้เสนอขอ กำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10” จำนวนทั้งสิ้น 49 คน ได้รับการอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง 17

คน (ร้อยละ 34.7) และเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11” จำนวน 10 คน ได้รับการอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง 6 คน (ร้อยละ 60.0)

เมื่อใช้สถิติ Crammer's V ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง เป็น “ศาสตราจารย์ระดับ 9 -10” และ “ศาสตราจารย์ระดับ 11” กับตัวแปรต่าง ๆ แล้วสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัย/สถาบันที่ผู้ขอสังกัด สาขาวิชาที่เสนอขอ วิธีการที่เสนอขอ จำนวนเอกสารทางวิชาการที่ใช้เสนอขอ รวมทั้ง อายุ และ เพศ ของผู้เสนอขอมีความสัมพันธ์น้อยมากกับการได้รับอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง ในขณะที่หลักฐานที่แสดงความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งหลักฐานแสดงการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการได้รับอนุมัติให้กำหนดตำแหน่ง ซึ่งหมายความว่า การที่ผู้เสนอขอได้รับการพิจารณาอนุมัติให้กำหนดตำแหน่งเป็น “ศาสตราจารย์ระดับ 9 -10” และ “ศาสตราจารย์ระดับ 11” หรือไม่นั้นแทบจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะต่าง ๆ ที่เสนอขอ รวมทั้ง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เสนอขอ นอกจากจำนวนของหลักฐานที่แสดงให้เห็นความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และ การเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ เท่านั้นที่พบว่ามีผลในระดับปานกลางต่อการได้รับอนุมัติให้เข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11”

ผลการศึกษาดังกล่าวยังพบว่าผู้เสนอขอที่ไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้กำหนดตำแหน่งเป็น “ศาสตราจารย์” ส่วนใหญ่เกิดจากการเสนอผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ก.ม.กำหนด อาทิ หนังสือ/ตำราที่ใช้เสนอขอมีเนื้อหายังไม่สมบูรณ์ ขาดความลึกซึ้งและไม่ทันสมัย ไม่มีการสอดแทรกความคิดริเริ่ม หรือประสพการณ์ที่เกิดจากการค้นคว้าวิจัยของผู้เสนอขอ และในส่วนที่เป็นงานวิจัยนั้นพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานที่ไม่แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ ขาดความลึกซึ้งทางวิชาการ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยไม่ถูกต้องเหมาะสม

จากผลการศึกษาดังกล่าว มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ ควรให้ความรู้แก่คณาจารย์เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณา กำหนดตำแหน่งทางวิชาการ พร้อมกับให้การสนับสนุนในด้านผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณาจารย์ให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงวิธีการสร้างผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่จะกระตุ้นและจูงใจให้คณาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการที่ทันสมัยและมีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง

บทนำ

ดัชนีหนึ่งที่นิยมใช้วัดความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่เป็นรูปธรรมนอกเหนือจากคุณภาพของคณาจารย์ก็คือ ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยที่มีคณาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ โดยเฉพาะตำแหน่งศาสตราจารย์จำนวนมากจะเป็นที่ยอมรับว่าคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยนั้น ผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงเป็นที่ยอมรับกันในวงวิชาการ จากข้อมูลจำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2545 สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2544 พบว่าคณาจารย์ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 21 แห่ง มีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เพียง 296 คน คิดเป็นประมาณร้อยละ 1.49 ของจำนวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมด และในจำนวนนี้ประมาณครึ่งหนึ่ง (จำนวน 137 คน) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนสาขาวิชาอื่นๆ มีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จำนวนไม่มากนัก อีกทั้งบางสาขาวิชาไม่ปรากฏว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เลย

ในปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคณาจารย์ประจำในทุกวิทยาเขต จำนวนทั้งสิ้น 1,880 คน มีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของคณาจารย์

ทั้งหมด และในปีการศึกษา 2547 เมื่อจำนวนคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเพิ่มสูงขึ้นเป็น 2,084 คน แต่จำนวนผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์กลับลดลงเหลือ 20 คน ทำให้สัดส่วนของศาสตราจารย์ลดลงเหลือประมาณ ร้อยละ 0.96 ของคณาจารย์ทั้งหมดเท่านั้น และสัดส่วนนี้ก็มีแนวโน้มที่จะลดลงไปทุกปี เนื่องจากการเกษียณอายุราชการของศาสตราจารย์มีมากกว่าจำนวนศาสตราจารย์รายใหม่ที่เกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยฯ จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้การเข้าสู่ตำแหน่ง ศาสตราจารย์ของคณาจารย์มีจำนวนน้อย เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมให้คณาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในอัตราส่วนที่สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการพิจารณาการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการได้เอง โดยเฉพาะตำแหน่งศาสตราจารย์เมื่อมีการเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา:-

- 1) เพื่อศึกษาภาพรวมการเข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะการเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ ระดับ 9-10” และ “ศาสตราจารย์ ระดับ 11” ของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งผลการพิจารณา
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์ของผู้เสนอขอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ:-

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้รับทราบภาพรวมการเคลื่อนไหวของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ไปยัง ก.ม. ในช่วง พ.ศ. 2541-2546 และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนส่งเสริมให้การเข้าสู่ตำแหน่ง

ศาสตราจารย์ของคณาจารย์มีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการพิจารณาการเข้าสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์ เมื่อมีการเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและข้อมูลจากเอกสารระเบียบวาระการประชุม อ.ก.ม. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2546 ประกอบกับมติ ก.ม. ที่เกี่ยวข้อง และใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา(descriptive statistical analysis) เพื่อบรรยายลักษณะการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ และใช้สถิติ Cramer's V เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการกับลักษณะการเสนอขอตำแหน่งและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสนอขอ

ผล

จำนวนและแนวโน้มการเข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากการศึกษาภาพรวมผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 21 แห่ง พบว่า ในปี 2544 มีจำนวนผู้ดำรงตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” รวมทั้งสิ้น 296 คน มหาวิทยาลัยที่มีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหิดล มีศาสตราจารย์จำนวน 117 คน หรือประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนศาสตราจารย์ทั้งหมด รองลงมาเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 64 คน ประมาณร้อยละ 22 สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคณาจารย์ดำรงตำแหน่ง

ศาสตราจารย์จำนวน 28 คน คิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนศาสตราจารย์ที่มีทั้งหมด

จำนวนผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีแนวโน้มที่ลดลงประมาณร้อยละ 6 ต่อปี โดยการลดลงนั้นจะมีมากและเห็นได้ชัดเจนในมหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในส่วนกลางไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในภูมิภาคมีแนวโน้มของจำนวนผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น หรือมหาวิทยาลัยสงขล

นครินทร์ (Table 1)

เมื่อศึกษาถึงสัดส่วนของคณาจารย์ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์เทียบกับจำนวนคณาจารย์ทั้งหมดที่มีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 21 แห่งพบว่า ในปี 2544 สัดส่วนของคณาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มีเพียงประมาณร้อยละ 1.5 ของจำนวนคณาจารย์ทั้งสิ้น โดยมหาวิทยาลัยมหิดล มีสัดส่วนของคณาจารย์ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์มากที่สุด ร้อยละ 4.5 รองลงมาคือ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร้อยละ 3.2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 2.4 ส่วนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น สัดส่วนของคณาจารย์

Table 1 Total number of “Professors” in public higher education institutions from 1997 – 2001.

No.	universities/institutions	Number of professors				
		1997	1998	1999	2000	2001
1	Mahidol	136	131	135	123	117(39.7%)
2	Chulalongkorn	88	83	84	72	64(21.6%)
3	Kasetsart	32	32	33	32	28(9.5%)
4	Chiang Mai	23	56	28	23	27(9.1%)
5	Khon Kaen	10	11	13	15	16(5.4%)
6	Thammasat	14	14	12	12	11(3.7%)
7	Silpakorn	5	6	6	6	6(2.0%)
8	National Institute of Development Administration	8	9	7	7	5(1.7%)
9	Srinakharinwirot	7	8	7	5	5(1.7%)
10	Prince of Songkla	2	2	3	3	5(1.7%)
11	Sukhothai Thammathirat	3	3	3	3	3(1.0%)
12	King Mongkut's University of Technology Thonburi	2	1	2	2	3(1.0%)
13	King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang	3	3	3	3	2(0.7%)
14	Naresuan	1	1	1	1	1(0.3%)
15	Ramkhamhaeng	1	1	1	1	1(0.3%)
16	King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok	1	1	1	1	1(0.3%)
17	Burapha	0	0	1	1	1(0.3%)
18	Thaksin	0	0	0	0	0(0.0%)
19	Maharakham	0	0	0	0	0(0.0%)
20	Maejo	0	0	0	0	0(0.0%)
21	Ubon Ratchathani	0	0	0	0	0(0.0%)
Total		336	362	340	310	296(100.0%)

Source: The Bureau of Administrative System Development, Office of the Permanent Secretary, Ministry of University Affairs from 1997 to 2001

ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์มีร้อยละ 1.5

การเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ระหว่าง พ.ศ.2541-2546 และผลการพิจารณา

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอขอ กำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ ระดับ 9-10” และ “ศาสตราจารย์ระดับ 11” ของคณาจารย์ใน มหาวิทยาลัยของรัฐ จากกระเปาะวาระการประชุม อ.ก.ม. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2546 ประกอบกับมติ ก.ม.พบดังนี้

ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ ระดับ 9-10”

มีคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยื่น เรื่องเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10” จำนวน 491 คน ได้รับการพิจารณาให้ดำรง ตำแหน่งศาสตราจารย์ได้ จำนวนทั้งสิ้น 221 คน คิด เป็นร้อยละ 45 ของผู้เสนอขอทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 38 ได้รับการกำหนดตำแหน่งโดย ไม่ต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมใดๆ ผู้เสนอ ขอประมาณร้อยละ 6 ต้องทำการปรับปรุงผลงาน บางส่วนก่อนจึงจะได้รับการกำหนดตำแหน่ง และผู้ เสนอขออีกประมาณร้อยละ 1 ที่ต้องอุทธรณ์ผลการ พิจารณาแล้วจึงได้รับการกำหนดตำแหน่งในช่วง เวลาต่อมา โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรมีสัดส่วนของผู้ เสนอขอที่ได้รับการกำหนดตำแหน่งมากที่สุด ร้อยละ 63.6 รองลงมาเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า รัตนบุรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีสัดส่วน ของผู้ได้รับการกำหนดตำแหน่ง ร้อยละ 60.0 , 55.6 , 53.8 และ 50.2 ตามลำดับ สำหรับมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์มีสัดส่วนของผู้เสนอขอ ที่ได้รับการ กำหนดตำแหน่งร้อยละ 34.7 (Table 2)

สาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพเป็นสาขาวิชาที่มีสัดส่วนของผู้เสนอขอที่ไ้ รับการกำหนดตำแหน่งมากที่สุด ร้อยละ 56.5 รอง ลงมาเป็นสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และ สาขา วิศวกรรมศาสตร์ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ได้รับการกำหนด

ตำแหน่ง ร้อยละ 52.7 และ ร้อยละ 46.7 ตามลำดับ ส่วนสาขาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครูเป็นสาขาที่มี สัดส่วนของผู้ที่ได้รับการกำหนดตำแหน่งน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 21.9 เท่านั้น ผู้เสนอขอโดยวิธีพิเศษมี สัดส่วนได้รับการกำหนดตำแหน่งมากที่สุด ร้อยละ 66.7 รองลงมาเป็นผู้เสนอขอโดยวิธีปกติ(วิธีที่ 1) และ วิธีปกติ(วิธีที่2)ซึ่งมีสัดส่วนได้รับการกำหนดตำแหน่ง ร้อยละ 45.1 และ 41.5 ตามลำดับ ผู้เสนอขอที่มีอายุ ระหว่าง 40-45 ปีเป็นผู้ขอที่มีสัดส่วนของการได้รับ ตำแหน่งร้อยละ 60 และยิ่งผู้ขอมีอายุมากขึ้นจากช่วง นี้ สัดส่วนที่ได้รับตำแหน่งมีแนวโน้มที่จะลดลง

ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11”

มีคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยื่น เรื่องเสนอขอกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11” จำนวนทั้งสิ้น 84 คน ได้รับการพิจารณาให้ดำรง ตำแหน่ง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ของผู้ เสนอขอทั้งหมด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มี สัดส่วนของผู้เสนอขอที่ได้รับการกำหนดตำแหน่ง มากที่สุด คือ ผู้ที่เสนอขอทุกคนได้รับการกำหนด ตำแหน่งทั้งหมด(มีจำนวนผู้เสนอขोन้อยเพียงแห่งละ 1 คนเท่านั้น) โดยมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์มี สัดส่วนของผู้เสนอขอ กำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11” ที่ได้รับการกำหนดตำแหน่ง ร้อยละ 63.6 (Table 3)

ผู้เสนอขอในสาขามนุษยศาสตร์/ศาสนา และ สาขานิติศาสตร์ มีสัดส่วนได้รับการกำหนดตำแหน่ง มากที่สุด ผู้เสนอขอที่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี ไ้ รับ การกำหนดตำแหน่งประมาณ ร้อยละ 69 ซึ่งมาก กว่าผู้เสนอขอในระดับอายุอื่นๆ ผู้เสนอขอเพศหญิง และเพศชายมีสัดส่วนได้รับการกำหนดตำแหน่งร้อยละ 65.4 และ 56.9 ผู้เสนอขอที่มีจำนวนหลักฐานแสดง ความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และ หลักฐาน แสดงการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ ระหว่าง 50-100 รายการ เป็นผู้ขอที่ผ่านการพิจารณามากที่สุด

Table 2 Number of lecturers submitting requests and getting approval for the position of “Professor 9-10” from 1997-2001.

Universities/Institutions	Professors 9-10		
	Requested	Approved	(1)/(2)
	(person)	(person)	% of approval
	(1)	(2)	
Mahidol	145	73	50.2
Chulalongkorn	106	57	53.8
Kasetsart	49	17	34.7
Chiang Mai	43	19	44.2
Thammasat	29	10	34.5
Khon Kaen	28	11	39.3
Srinakharinwirot	13	2	15.4
Prince of Songkla	18	10	55.6
Silpakorn	11	7	63.6
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang	10	4	40.0
Sukhothai Thammathirat	9	2	22.2
National Institute of Development Administration	7	2	28.6
Naresuan	8	2	25.0
King Mongkut's University of Technology Thonburi	5	3	60.0
Burapha	2	1	50.0
Ramkhamhaeng	3	1	33.3
King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok	2	0	0
Thaksin	1	0	0
Maharakham	1	0	0
Maejo	1	0	0
Ubon Ratchathani	0	0	0
Total	491	221	45.0

Source: from the working papers of the meetings of the University Civil Service Sub - committee on Academic Positions from 1998 to 2003 and the University Civil Service Commission's resolutions

ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” กับตัวแปรต่างๆ

ถึงแม้จะพบว่าจำนวนผู้ได้รับการกำหนดตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” จะมีมากขึ้นแตกต่างกันไปตามลักษณะต่างๆที่เสนอขอ รวมทั้งลักษณะส่วนบุคคลบางประการของผู้เสนอขอ แต่เมื่อใช้สถิติ Crammer's V ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” กับตัวแปรต่างๆเหล่านี้สรุปได้ว่า การได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์ของผู้เสนอขอทั้งในตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10”

และ ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 11” มีความสัมพันธ์น้อยมากกับ มหาวิทยาลัย/สถาบันในสังกัดของผู้ขอ สาขาที่เสนอขอ วิธีการที่เสนอขอ จำนวนเอกสารทางวิชาการที่ใช้เสนอขอ รวมทั้ง อายุ และ เพศของผู้ขอ แต่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับหลักฐานที่แสดงความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งหลักฐานแสดงการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ หมายความว่าผู้ที่เสนอขอจะได้รับการพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” หรือไม่นั้นแทบจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะต่างๆที่เสนอขอ รวมทั้ง

Table 3 Number of lecturers submitting requests and getting approval for the position of “Professor 11” from 1997-2001.

Universities/Institutions	Professors 11		
	Requested	Approved	(1)/(2)
	(person)	(person)	% of approval
	(1)	(2)	
Mahidol	29	16	55.2
Chulalongkorn	18	12	66.7
Kasetsart	11	7	63.6
Chiang Mai	10	5	50.0
Thammasat	3	2	66.7
Khon Kaen	4	2	50.0
Srinakharinwirot	1	1	100.0
Silpakorn	3	2	66.7
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang	1	1	100.0
Sukhothai Thammathirat	2	1	50.0
Naresuan	1	0	0.0
King Mongkut's University of Technology Thonburi	1	1	100.0
Total	84	50	59.5

Source: from the working papers of the meetings of the University Civil Service Sub - committee on Academic Positions from 1998 to 2003 and the University Civil Service Commission's resolutions.

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เสนอขอ นอกเสียจากจำนวนของหลักฐานที่แสดงให้เห็นความเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ สำหรับผู้เสนอขอ “ศาสตราจารย์ระดับ 11” เท่านั้นที่มีผลในระดับปานกลางต่อการได้รับตำแหน่ง (Table 4)

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ของผู้เสนอขอ

จากผลการพิจารณาผลงานทางวิชาการของผู้เสนอขอตำแหน่ง “ศาสตราจารย์ระดับ 9-10” พบว่าผู้เสนอขอที่ไม่ได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่เกิดจากการเสนอผลงานทางวิชาการที่เป็นตำรา/หนังสือ และ/หรือ ที่เป็นผลงานวิจัย ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพตามที่ ก.ม. กำหนด กล่าวคือ เสนอหนังสือ/ตำราที่มีเนื้อหาไม่สมบูรณ์ ขาดความลึกซึ้ง และไม่ทันสมัย ไม่มีการสอดแทรกความคิดริเริ่มหรือประสบการณ์ที่เกิดจากการค้นคว้าวิจัยของผู้

เสนอขอลงในเนื้อหา หรือ มีการสอดแทรกอยู่น้อยเกินไป ไม่มีการวิเคราะห์/สังเคราะห์ การเขียนอธิบายไม่ชัดเจน เนื้อเรื่องไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่าประเด็นในเรื่องการเขียนอ้างอิงที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งการไม่เขียนอ้างอิงที่มาก็เป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผลงานชิ้นนั้นๆของผู้เสนอขอไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

สำหรับผลงานวิจัยของผู้เสนอขอที่ไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณานั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะ ไม่แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ เป็นงานวิจัยที่ขาดความลึกซึ้งทางวิชาการ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยไม่ถูกต้องเหมาะสม ขาดความสมบูรณ์ในเนื้อหา นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่ามีส่วนเสนอขอส่วนหนึ่งที่ถึงแม้ว่าจะเสนองานวิจัยที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณา แต่หากการมีส่วนร่วมในผลงานวิจัยชิ้นนั้นมีไม่ถึง ร้อยละ 50 ก็ถือว่าปริมาณของผลงานไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ ก.ม. กำหนด

Table 4 The relationship between the approval of “Professor 9-10” and of “Professor 11” and selected variables by using of Cramer’s V statistics.

Variables	Cramer’s V	Correlation level
Professor 9-10 (n=491)		
• Universities/institutions	0.167	low
• Disciplines	0.262	low
• Method of requests	0.195	low
• Age	0.164	low
• Sex	0.059	low
• Number of academic papers	0.130	low
• Number of research papers	0.233	low
Professor 11(n=84)		
• Universities/institutions	0.116	low
• Disciplines	0.239	low
• Age	0.283	low
• Sex	0.080	low
• Evidence of academic references	0.511	moderate
• Evidence of academic recognition	0.447	moderate

สรุปและเสนอแนะ

จากผลการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการที่ผู้เสนอขอจะได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” หรือไม่นั้น ไม่ได้มีผลมาจากลักษณะต่างๆ ที่เสนอขอ ไม่ว่าจะเป็น สาขาที่เสนอขอ จำนวนเอกสารทางวิชาการที่ใช้เสนอขอมหาวิทยาลัย/สถาบันในสังกัดของผู้เสนอขอ รวมทั้ง อายุ และ เพศของผู้เสนอขอ หากแต่เป็นผลมาจากคุณภาพของผลงานทางวิชาการที่ต้องได้เกณฑ์คุณภาพตามที่ ก.ม. กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นตำรา/หนังสือจะต้องมีความทันสมัย มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ มีการวิเคราะห์/สังเคราะห์อย่างลึกซึ้งทางวิชาการ มีการสอดแทรกความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดจากการค้นคว้าวิจัยของผู้เสนอขอลงในเนื้อหาภาพพอประมาณ โดยการเขียนนั้นจะต้องมีความชัดเจนและเนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งระบบการเขียนอ้างอิงต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และ หากเป็นผลงานวิจัยก็ต้องทำด้วยระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้องเหมาะสม

มีความลึกซึ้งในเชิงวิชาการ ผลที่ได้จากการศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นความรู้ใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ผู้เสนอขอควรมีส่วนร่วมในงานวิจัยเรื่องนั้นๆ มากกว่าร้อยละ 50

ดังนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในด้านผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณาจารย์ให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงวิธีการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่จะกระตุ้นและจูงใจให้คณาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการที่ทันสมัยและมีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ส่วนข้อมูลทะเบียนประวัติ สำนักส่งเสริม และ พัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2540. มิถุนายน 2541.

ส่วนข้อมูลทะเบียนประวัติ สำนักส่งเสริม และ
พัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดทบวง
มหาวิทยาลัย รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรใน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2541. เมษายน 2542.

รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2542.
พฤษภาคม 2543.

รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2543. มีนาคม

2544.

ส่วนข้อมูลทะเบียนประวัติ สำนักส่งเสริม และพัฒนา
ระบบบริหาร สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544.
มีนาคม 2545.

ส่วนโครงสร้างและการบริหารงานบุคคล สำนักส่งเสริม
และพัฒนาระบบบริหารสำนักงานปลัดทบวง
มหาวิทยาลัยหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณา
กำหนดตำแหน่งทางวิชาการ. เมษายน 2542.